

Prihod od rada nakon umirovljenja

Izvršni sažetak

Uvod

Socijalne politike i politike zapošljavanja EU-a sve više stavljaju naglasak na produljenje radnog vijeka i povisivanje efektivne dobi umirovljenja. Proteklih je godina postalo uobičajeno da Europljani ostaju raditi nakon dobi kada imaju pravo na zakonsku ili zaposleničku mirovinu. Stopa zaposlenosti među osobama u dobi od 65 do 69 godina porasla je sa 8,8% u 2005. na 10,5% u 2011., što označava znatan rast, posebno u doba gospodarske krize. U ovoj Europskoj godini aktivnog starenja i međugeneracijske solidarnosti poseban Eurobarometar zabilježio je da trećina ljudi želi nastaviti raditi i nakon dobi umirovljenja, pri čemu 6 od 10 osoba smatra da bi ljudi trebali imati takvu mogućnost.

Ova studija istražuje motivaciju umirovljenika za plaćenim radom te u kakvom je ona odnosu prema primjerenosti primanja. Istražuje identitet ovih zaposlenih umirovljenika, karakterizira rad kojim se bave i završava s lekcijama za stvaratelje politika i poslodavce. Dokazi su preuzeti iz literature, analiza baza podataka EU-a i studija iz sedam zemalja.

Politički kontekst

Bijela knjiga o mirovinama Europske komisije iz 2012. naglašava izazove demografskog starenja za održivost sustava primjerenih mirovina. Države članice odazvale su se povisujući dob umirovljenja i obeshrabrujući rano umirovljenje, uz očekivanje da će povećane stope zaposlenosti među ljudima ispod i iznad dobi umirovljenja imati pozitivan utjecaj na održivost mirovinskog sustava.

Osnovni pokazatelji

Od 2005. stope zaposlenosti među umirovljenicima zabilježile su najveći porast u Finskoj, Ujedinjenom Kraljevstvu, Njemačkoj i Austriji.

Motivacijski faktori

- Oko jedne petine osoba radi iz financijske potrebe. Oni obično imaju niska primanja te rade u nesigurnim uvjetima.
- Za većinu motivacija uglavnom proizlazi iz ostalih faktora: radno mjesto predstavlja kontakt s kolegama i klijentima, učenje i priliku za doprinos društvu.

Profil zaposlenih umirovljenika

- Zaposleni umirovljenici često su mlađi i muškarci. Veća je vjerojatnost da će raditi umirovljenici koji su visokoobrazovani, žive u urbanim područjima ili imaju hipoteku.
- Unatoč tome za nedavni rast stopa zaposlenosti odgovorne su umirovljenice te posebno umirovljenici sa srednjom razinom obrazovanja.
- Među umirovljenicima koji ne rade znatan dio bi želio raditi, ali ne može pronaći odgovarajuće radno mjesto. Mnogi su bili u nepovoljnom položaju na tržištu rada već i prije umirovljenja.

Ugovor o radu

- Većina radi na pola radnog vremena.
- Polovina je samozaposlena, međutim često rade kao poduzeća s jednim zaposlenim za jednog poslodavca.

- Gotovo petina zaposlenih umirovljenika ima ugovor o privremenom radu. Broj je veći nego za ostale dobne skupine i često odražava sklonosti radnika.
- Neki rade neprijavljeno.
- Umirovljenici često rade u poljoprivrednom i ribarskom sektoru te u sektoru za profesionalne, znanstvene i tehničke djelatnosti.

Razlozi za zapošljavanje umirovljenika

- Kako društvo stari, tako umirovljenici tvore rastući udio u osnovnoj klijenteli neke organizacije. Radna snaga s umirovljencima pomaže poduzećima shvatiti preferencije takvih klijenata i povezati se s njima.
- Organizacijama odgovara što su umirovljenici često spremni prihvatiti fleksibilno radno vrijeme.
- Ušteda troškova dolazi iz odgode zapošljavanja i poduke novih zaposlenika.
- Poslodavci naglašavaju posebno visoku motivaciju za rad među umirovljencima.

Političke smjernice

Lekcije za stvaratelje politika

- Rad nakon umirovljenja može obogatiti i nagraditi osobu, ali njegovo promicanje može imati i negativan utjecaj. Može se smatrati da narušava pravo na uživanje u mirovini; predstavlja rizik od marginalizacije osoba koje možda nisu u mogućnosti raditi ili koje doprinose društvu npr. njegovanjem ili dobrovoljnim radom te, neovisno o makroekonomskom dokazu koji govori suprotno, u sukobu je s percepcijom javnosti da starije osobe mlađim osobama smanjuju šanse za zapošljavanje.
- Potrebno je jamčiti primjerenost mirovina kako umirovljenici ne bi bili prisiljeni raditi iz financijske potrebe.
- Milijuni Europljana iznad dobi umirovljenja već rade. Institucije koje nisu razvijene sa sviješću ovakvog razvoja, moraju se prilagoditi. Na primjer, minimalne plaće ne primjenjuju se uvijek

na umirovljenike; osiguranje poslodavca za izostanak s posla zbog bolesti možda nije dostupno umirovljencima; može biti potrebno neko razdoblje izvan radnog odnosa prije no što umirovljenik može nastaviti raditi.

- Potrebno je ojačati financijske poticaje tako da se rad umirovljenika plaća povećanjem budućih mirovina i trenutačnih prihoda. Za ostatak društva rad nakon umirovljenja trebao bi se isplatiti zbog odgođene javne mirovine i izbjegavanja neprijavljenog rada. Mirovine temeljene na provjeri imovine i plaće destimulirajuće su za rad.
- Potrebne su jasne informacije i regulacije tako da umirovljenici koji žele raditi i poslodavci koji ih žele zaposliti mogu to i učiniti.
- Politika otvorenog tržišta rada, podrška integraciji i dostupnosti radnih mjesta donose korist osobama svih dobni skupina. Mnogi umirovljenici prestanu tražiti posao i prije nego što odu u mirovinu.

Lekcije za poduzeća

- Umirovljenici ili radnici koji odlaze u mirovinu mogu izabrati ne raditi. Oni često žele raditi skraćeno radno vrijeme i njihov odabir uvelike ovisi o tome nude li poduzeća takve fleksibilne opcije.
- Treba se priznati važnost rada koji obavljaju umirovljenici te je potrebno stvoriti radno okruženje koje pridonosi njihovim potrebama. Dok su ova pitanja važna za ljude svih dobi, umirovljenike često motiviraju socijalni razlozi i mogu biti podložni određenim negativnim stereotipima.
- Razgovor prije umirovljenja može promijeniti pretpostavke umirovljenika i poslodavca i omogućiti razvoj posebno izrađene opcije nakon umirovljenja.
- Obrazovne i mentorske uloge za umirovljenike mogu ojačati prijenos znanja i dobro su prihvaćene među kolegama te mogu doprinijeti dugoročnom rješavanju neslaganja vještina među mlađim radnicima koji se integriraju.

Dodatne informacije

Izvešće *Prihod od rada nakon umirovljenja u EU-u* dostupno je na <http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef1259.htm>

Za više informacija molimo obratite se Hansu Duboisu, voditelju istraživanja, na hdu@eurofound.europa.eu